

16 Σεπτεμβρίου 1939

Ο θρύλος του Ζόργκε

Στο Μπακού του Αζερμπαϊζάν, γεννήθηκε στις 4 Οκτωβρίου 1895, ο Ρίχαρντ Ζόργκε ή Ίκα, όπως τον αποκαλούσαν οι φίλοι του. Η μητέρα του ήταν Ρωσίδα και ο πατέρας του Γερμανός. Ο Ίκα μεγάλωσε στο Βερολίνο, πολέμησε στις τάξεις του γερμανικού στρατού και τραυματίστηκε στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο. Στα 1919, πήρε το πτυχίο του στις πολιτικές επιστήμες και γράφτηκε στο κομμουνιστικό κόμμα. Η δράση του έκανε την ηγεσία του σοβιετικού στρατού να τον προσέξει.

Στα 1929, ο μετέπειτα δημιουργός της Γκα Γκε Μπε, στρατηγός Μπερτσίν, του πρότεινε να δουλέψει στο 4ο γραφείο του κόκκινου στρατού, τη σοβιετική αντικατασκοπία. Τα επόμενα δεκαπέντε χρόνια δημιουργήθηκε ο «θρύλος του Ζόργκε». Πρώτη του αποστολή ήταν να αποκαταστήσει επαφή με τον αντάρτη, τότε, Μάο Τσε Τουνγκ στην Κίνα. Το πέτυχε.

Μετά, του ανέθεσαν να πάει στο Τόκιο και να μάθει τα αληθινά σχέδια της Ιαπωνίας απέναντι στη Σοβιετική Ένωση. Ο Ζόργκε διεύρυνε το πεδίο της δράσης του. Τον Ιούνιο του 1933, πήγε στο Βερολίνο όπου επικρατούσε χάος. Ο Χίτλερ έκανε τα πρώτα του βήματα στην εξουσία. Ο Ζόργκε γράφτηκε στο κόμμα των ναζι, πήγε στην αστυνομία, ανανέωσε το γερμανικό του διαβατήριο, κατέπληξε τους πάντες με τις γνώσεις του στα θέματα της Απω Ανατολής κι έπιασε δουλειά σε ένα ναζιστικό επιστημονικό περιοδικό. Τον έστειλε ανταποκριτή στο Τόκιο.

Έφτασε στον προορισμό του με συστατικές επιστολές που τον χαρακτήριζαν άνθρωπο

απόλυτης εμπιστοσύνης. Ήταν πρότυπο ναζί, οξυδερκής. Ζητούσαν τη γνώμη του. Έγινε φίλος με όλους τους αξιωματούχους της γερμανικής πρεσβείας και με τα ανώτερα στελέχη της ιαπωνικής κυβέρνησης. Ήταν τόσο πρόθυμος, ώστε να του φορτώνουν και τον διπλωματικό σάκο με τα απόρρητα έγγραφα, όταν μετακινιόταν από πόλη σε πόλη. Ένα πολυπρόσωπο διεθνές κατασκοπευτικό δίκτυο στήθηκε με μεγάλη μαστοριά.

Κάποια στιγμή, έμαθε μια πολύ σημαντική πληροφορία. Ερεύνησε, τη διασταύρωσε και ειδοποίησε επείγοντως τη Μόσχα. Ένα στημένο επεισόδιο στα σύνορα Μογγολίας και Μαντζουρίας προκάλεσε στις 20 του Αυγούστου του 1939 αιφνιδιαστική επίθεση της Ιαπωνίας εναντίον της Σοβιετικής Ένωσης. Όταν, όμως, οι Ιάπωνες πέρασαν τα σύνορα, βρήκαν τις σοβιετικές στρατιές να τους περιμένουν. Ο Ζούκοφ πέτυχε συντριπτική νίκη. Ο Ζόργκε τον είχε ειδοποιήσει όχι μόνο για την επίθεση αλλά και για το σχέδιο, τις δυνάμεις κι ό,τι άλλο του ήταν χρήσιμο για να συντρίψει τους εχθρούς.

Γερμανοί και Ιάπωνες θορυβήθηκαν. Το αποτέλεσμα ήταν παραπάνω από ικανοποιητικό: Στις 23 Αυγούστου 1939, η χιτλερική Γερμανία υπέγραψε σύμφωνο μη επίθεσης με τη Σοβιετική Ένωση. Παρόμοιο σύμφωνο υπέγραψε και η Ιαπωνία στις 16 Σεπτεμβρίου 1939, δυο βδομάδες μετά τη γερμανική εισβολή στην Πολωνία. Την επομένη, 17 Σεπτεμβρίου, τα σοβιετικά στρατεύματα έμπαιναν κι αυτά στην Πολωνία.

Το σχέδιο Μπαρμπαρόσα για τη γερμανική εισβολή στη Σοβιετική Ένωση, ετοιμάστηκε τον Φεβρουάριο 1941 ([βλ. 22.6.1941](#)). Ο Ζόργκε ειδοποίησε τη Μόσχα από τον Μάρτιο. Από εκείνη τη στιγμή, έστελνε συνεχώς πληροφορίες. Μέσα Μαΐου του 1941, έδωσε τη δραματική πληροφορία: Η επιχείρηση κατά της Ρωσίας έμελλε να εκδηλωθεί στις 20 Ιουνίου, με πιθανή απόκλιση δυο ημερών. Δεν έδειξαν να τον πιστεύουν. Η επίθεση άρχισε στις 22 Ιουνίου.

Του ζήτησαν να μάθει για τις ιαπωνικές προθέσεις. Όχι. Η Ιαπωνία δεν σκόπευε να επιτεθεί στη Σοβιετική Ένωση. Τα στρατεύματά της αποσύρονταν από τη Β. Ασία. Ο ιαπωνικός στρατός προμηθευόταν χιλιάδες κουνουπιέρες, σημάδι πως ετοιμαζόταν να χτυπήσει στα νότια. Ο Στάλιν πήρε δυνάμεις από τα ανατολικά σύνορα και τις έριξε στα δυτικά. Η σοβιετική αντεπίθεση κατά των Γερμανών θα ξεκινούσε στις 5 Δεκεμβρίου 1941. Ο Ζόργκε ζήτησε να επιστρέψει. Του είπαν να παραμείνει στο Τόκιο.

Στο Βερολίνο, κάποιος αξιωματικός σκάλιζε παλιά αρχεία της μυστικής αστυνομίας. Μια αναφορά του 1920 μιλούσε για ανατρεπτική δράση του Ζόργκε. Ειδοποιήθηκε το Τόκιο. Ο

πρεσβευτής το ερεύνησε. Νεανικές ανοησίες. Τις είπε γελώντας και σε ένα φίλο του Ιάπωνα. Εκείνος έκανε αναφορά. Η αστυνομία ερεύνησε: Όλοι όσοι τα τελευταία χρόνια συνελήφθησαν για κατασκοπία, είχαν κάποτε συναντηθεί με τον δρα Ζόργκε. Τον συνέλαβαν στις 18 Οκτωβρίου 1941. Η δίκη έγινε τον Μάιο του 1943. Απαγχονίστηκε ανήμερα της γιορτής για τη ρωσική επανάσταση, στις 7 Νοεμβρίου 1944, στις 10.30 το πρωί.

Είναι ο μόνος κατάσκοπος που ανακηρύχτηκε εθνικός ήρωας της πατρίδας του. Το όνομά του δόθηκε σε ένα δρόμο της Μόσχας.

1380: Πεθαίνει ο από το 1364 βασιλιάς της Γαλλίας, Κάρολος Ε' ο Σοφός. Ξαναπήρε πίσω ότι είχαν κατακτήσει οι Άγγλοι στην αρχή του Εκατονταετούς πολέμου και πρόλαβε, πριν να πεθάνει, να προχωρήσει σε επιτυχημένες οικονομικές μεταρρυθμίσεις. Άφησε, όμως, στο θρόνο τον γιο του, Κάρολο Στ' τον Τρελό, στη διάρκεια της βασιλείας του οποίου (1380 - 1422) η Γαλλία έχασε τα πάντα.

1498: Πεθαίνει ο Θωμάς της Τορκβεμάντα, πρώτος Μέγας Ιεροεξεταστής της Ισπανίας. Η θητεία του και το όνομά του έγιναν σύμβολα της πέρα από τα όρια σκληρότητας.

1824: Πεθαίνει ο από το 1815 βασιλιάς της Γαλλίας Λουδοβίκος ΙΗ'. Τον διαδέχεται ο Κάρολος Ι' που έμελλε να ανατραπεί από την Ιουλιανή επανάσταση του 1830.

1939: Σοβιετική Ένωση και Ιαπωνία υπογράφουν σύμφωνο μη επίθεσης, δυο εβδομάδες μετά τη γερμανική εισβολή στην Πολωνία και είκοσι μέρες μετά την υπογραφή παρόμοιου συμφώνου ανάμεσα στην ΕΣΣΔ και τη Γερμανία.

1940: Ο πρόεδρος Ρούσβελτ υπογράφει διάταγμα με το οποίο μπαίνουν στη διάθεση των γραφείων επιστράτευσης όλοι οι Αμερικανοί 21 έως 35 χρόνων.

1963: Σχηματίζεται η Ομοσπονδία της Μαλαισίας με τον πάντρεμα τεσσάρων εδαφών που παλαιότερα βρίσκονταν κάτω από βρετανική κυριαρχία.

1971: Υπογράφεται, στο Μοντρεάλ του Καναδά, η διεθνής συνθήκη κατά της αεροπειρατείας.

1990: Ο δήμαρχος της Νίκαιας στην Γαλλία, Ζακ Μεντεσάν, ανακοινώνει την παραίτησή του, δίνοντας έτσι τέλος σε μια δυναστεία δεξιάς που άρχισε το 1928. Είχε κατηγορηθεί για σφετερισμό και ρατσισμό.

1996: Η Ρουμανία και η Ουγγαρία υπογράφουν συνθήκη για να δώσουν τέλος στην προαιώνια ρήξη ανάμεσά τους και να μπορέσουν να διεκδικήσουν είσοδο στο ΝΑΤΟ και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

2006: Μετά τον Π. Αναγνωστόπουλο, δεξί χέρι του νομάρχη Ψωμιάδη και διορισμένο από τον υπουργό Εργασίας Σάββα Τσιτουρίδη στο Δ.Σ. του ΙΚΑ, προφυλακιστέος κρίνεται και ο Κ. Κωνσταντινίδης, έμπορος σιτηρών που συνελήφθη με προσημειωμένα χαρτονομίσματα, κουμπάρος του γενικού διευθυντή της Επιτροπής Ανταγωνισμού Π. Αδαμόπουλου. Και οι δυο εμπλέκονται σε υπόθεση εκβιασμού της ΜΕΒΓΑΛ (2,5 εκατομμύρια ευρώ). Ο γενικός διευθυντής της Επιτροπής Ανταγωνισμού Π. Αδαμόπουλος αναμένεται να απολογηθεί την 17^η Σεπτεμβρίου.

2007: Στις βουλευτικές εκλογές, η ΝΔ πέφτει στο 41,84% και αποκτά ισχυρή αυτοδυναμία 152 βουλευτών, ενώ το ΠΑΣΟΚ καταποντίζεται στο 38,10% (αρνητικό ρεκόρ μετά το 1981) και εκλέγει 102 βουλευτές. Το ΚΚΕ σκαρφαλώνει στο 8,15% (22 βουλευτές, από 11 στην προηγούμενη Βουλή), ενώ ο ΣΥΡΙΖΑ, με 5,05%, υπερδιπλασιάζει τη δύναμή του (14, έναντι 6 στις προηγούμενες). Στη Βουλή μπαίνει και ο ΛΑΟΣ με 3,79% και δέκα βουλευτές.

2010: Ο πάπας Βενέδικτος ΙΣΤ΄ πραγματοποιεί επίσκεψη στη Βρετανία. Είναι η δεύτερη φορά που προκαθήμενος της καθολικής εκκλησίας επισκέπτεται το Ηνωμένο Βασίλειο, απ' όταν ιδρύθηκε η αγγλικανική εκκλησία, επί Ερρίκου Η΄. Πρώτος πάπας που επισκέφτηκε το νησί ήταν ο (προκάτοχος του Βενέδικτου) Ιωάννης – Παύλος Β΄, το 1982.

Η 16^η Σεπτεμβρίου στον πολιτισμό

16 Σεπτεμβρίου 2005

Η επιστροφή του «Ρέμπραντ»

Χρειάστηκαν έρευνες πέντε χρόνων, ώσπου, στις 16 Σεπτεμβρίου 2005, η αστυνομία της Δανίας ανακάλυψε αυτοπροσωπογραφία του Ρέμπραντ που είχε κλαπεί το Δεκέμβριο του 2000 από το Εθνικό Μουσείο της Σουηδίας. Το έργο ανακαλύφθηκε έπειτα από αστυνομική επιχείρηση σε ξενοδοχείο της Κοπεγχάγης, κατά την οποία συνελήφθησαν τέσσερα άτομα. Η αξία του πίνακα, που δεν είχε υποστεί ζημιές, αγγίζει τις 34 εκατ. λίρες. Χρονολογείται στο 1830 και κλάπηκε από τρεις μασκοφόρους ένοπλους άνδρες, που εισέβαλαν στο μουσείο με κινηματογραφικό τρόπο. Μαζί με την αυτοπροσωπογραφία του Ρέμπραντ είχαν κλαπεί και δύο πίνακες του Ρενουάρ, από τους οποίους ο ένας βρέθηκε το 2001.

Η αστυνομία ανέφερε ότι η επιχείρηση έγινε έπειτα από στενή συνεργασία των σουηδικών αρχών και του FBI. Οι δύο από τους συλληφθέντες είναι Ιρακινοί, ένας από την Γκάμπια και ένας Σουηδός.

Ο κλεμμένος Ρέμπραντ επιστράφηκε στο Εθνικό Μουσείο της Σουηδίας. Ο δεύτερος Ρενουάρ ακόμη αναζητείται.

1620: Ξεκινά από το Σαουθάμπτον της Αγγλίας, το πλοίο Μείφλάουερ που μετέφερε Πουριτανούς στο Πλίμουθ της Μασαχουσέτης, με σκοπό να δημιουργήσουν την πρώτη μόνιμη αποικία.

1736: Πεθαίνει ο Γερμανοολλανδός φυσικός, Γκάμπριελ Ντάνιελ Φαρενάιτ, εφευρέτης των θερμόμετρων με αλκοόλ και υδράργυρο. Μια από τις θερμομετρικές κλίμακες έχει πάρει το όνομά του. Είχε γεννηθεί το 1686.

1859: Ο Βρετανός εξερευνητής Ντέιβιντ Λίβινγκστον ανακαλύπτει την λιμνη Νιάσα, το φυσικό σύνορο που ενώνει το Μαλάουι με την Τανζανία και την Μοζαμβίκη.

1924: Γεννιέται η Αμερικανίδα ηθοποιός Λορίν Μπακόλ (Μπέτι Πέρσκε), σύζυγος του Χάμφρεϊ Μπόγκαρτ από το 1945. Πρωταγωνίστησε σε πολλές ταινίες, μεταξύ των οποίων η «Να έχεις και να μην έχεις» μαζί με τον Χάμφρεϊ Μπόγκαρτ, «Ο Μεγάλος Ύπνος» και το «Κέι Λάργκο».

1936: Πνίγεται στ' ανοιχτά της Γροιλανδίας ο Γάλλος εξερευνητής Ιωάννης Βαπτιστής Σαρκό. Γεννήθηκε το 1867.

1966: Ανοίγει με το «Αντώνιος και Κλεοπάτρα» του Σάμιουελ Μπάρμπερ, η νέα Μητροπολιτική Όπερα στο Κέντρο Λίνκολν της Νέας Υόρκης.

1977: Πεθαίνει στο Παρίσι σε ηλικία 53 ετών, η σοπράνο όπερας Μαρία Κάλας, διάσημη για την ζωή της, καθώς και για το τραγούδι της. Οι γνωστότεροι ρόλοι της ήταν στις όπερες «Νόρμα» του Μπελίνι και «Τόσκα» του Πουτσίνι. Είχε γεννηθεί στις 2 Δεκεμβρίου 1923.

2016: Σε ηλικία 88 χρόνων, πεθαίνει στην Νέα Υόρκη ο μεγάλος θεατρικός συγγραφέας, Έντουαρντ Άλμπι («Ποιος φοβάται την Βιρτζίνια Γουλφ», 1962).